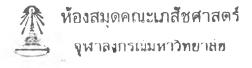
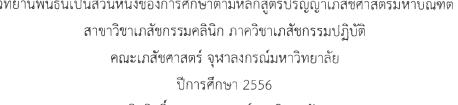
ความครอบคลุมเชื้อแบคทีเรียของการรักษาด้วยยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ ในผู้ป่วยภาวะพิษเหตุติดเชื้อที่มารับการรักษาที่แผนกฉุกเฉิน ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

นางสาวหัสมณี มาลัยกนก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก ภาควิชาเภสัชกรรมปฏิบัติ คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2556 ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

BACTERIAL COVERAGE OF EMPIRICAL ANTIMICROBIAL THERAPY IN SEPTIC PATIENTS AT EMERGENCY DEPARTMENT, KING CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITAL

Miss Hassamanee Malaikanok

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Science in Pharmacy Program in Clinical Pharmacy

Department of Pharmacy Practice

Faculty of Pharmaceutical Sciences

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์
ความครอบคลุมเชื้อแบคทีเรียของการรักษาด้วยยาต้านจุล
ชีพแบบคาดการณ์ในผู้ป่วยภาวะพิษเหตุติดเชื้อที่มารับ
การรักษาที่แผนกฉุกเฉินของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
โดย นางสาวหัสมณี มาลัยกนก
สาขาวิชา เภสัชกรรมคลินิก
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เภสัชกรหญิง ดร.สมฤทัย วัชราวิวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อาจารย์ นายแพทย์อรรถสิทธิ์ โคมินทร์

คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เภสัชกรญิง ดร.รุ่งเพ็ชร สกุลบำรุงศิลป์)

กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เภสัชกร ดร.วิชัย สันติมาลีวรกุล)

หัสมณี มาลัยกนก : ความครอบคลุมเชื้อแบคทีเรียของการรักษาด้วยยาต้านจุลชีพแบบ คาดการณ์ในผู้ป่วยภาวะพิษเหตุติดเชื้อที่มารับการรักษาที่แผนกฉุกเฉินของโรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์. (BACTERIAL COVERAGE OF EMPIRICAL ANTIMICROBIAL THERAPY IN SEPTIC PATIENTS AT EMERGENCY DEPARTMENT, KING CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITAL) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ภญ. ดร.สมฤทัย วัชราวิวัฒน์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: อ. นพ.อรรถสิทธิ์ โคมินทร์, 181 หน้า.

วัตถุประสงค์: เพื่อศึกษาความครอบคลุมเชื้อก่อโรคของยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ ชนิดและอัตราการดื้อยาต้านจุลชีพของเชื้อก่อโรค ในผู้ป่วย sepsis ที่เข้ารับการรักษาในแผนก ฉุกเฉิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย: การศึกษานี้เป็นการวิจัยพรรณนาแบบย้อนหลังในผู้ป่วย sepsis ที่มี ผลการเพาะเชื้อเป็นบวก และเข้ารับการรักษาที่แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ระหว่าง เดือนมกราคมถึงมิถุนายน พ.ศ. 2556 โดยการทบทวนและวิเคราะห์ข้อมูลจากเวชระเบียนและ ฐานข้อมูลของผู้ป่วย

ผลการวิจัย: ผู้ป่วย sepsis 300 รายในการศึกษานี้เป็นผู้ป่วย healthcare-associated infection ร้อยละ 54 และ community-acquired infection ร้อยละ 46 มีผู้ป่วย severe sepsis ร้อยละ 36 และ septic shock ร้อยละ 19.7 ของผู้ป่วยทั้งหมด โดยมีจำนวน ผู้ป่วยติดเชื้อในกระแสเลือดคิดเป็นร้อยละ 43.7 เชื้อก่อโรคที่พบโดยส่วนใหญ่เป็นเชื้อแบคทีเรีย แกรมลบ (ร้อยละ 83.7) ผู้ป่วยร้อยละ 40 ได้รับยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ครอบคลุมเชื้อก่อโรค ปัจจัยที่มีผลต่อความครอบคลุมเชื้อก่อโรคของยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ ได้แก่ แหล่งของการ ติดเชื้อ การได้รับยาด้านจุลชีพก่อนเข้ารับการรักษาในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา โรคประจำตัวใน ระบบทางเดินหายใจ การติดเชื้อที่ระบบทางเดินปัสสาวะ และการทำงานของระบบทางเดิน หายใจล้มเหลว พบเชื้อดื้อยาชนิด multidrug-resistance (MDR) ร้อยละ 58 ดื้อยาชนิด extensively drug-resistance (XDR) ร้อยละ 6.6 ดื้อยาชนิด pandrug-resistance (PDR) ร้อยละ 1.9 ดื้อยาต้านจุลชีพกลุ่ม carbapenem ร้อยละ 10.5 และเชื้อดื้อยากลุ่ม fluoroquinolone ร้อยละ 53.2

สรุปผลการวิจัย: อัตราความครอบคลุมเชื้อก่อโรคของยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ที่ใช้ ในผู้ป่วย sepsis ที่เข้ารับการรักษาที่แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ในการศึกษานี้เท่ากับ ร้อยละ 40 เชื้อแบคทีเรียก่อโรคที่พบในผู้ป่วยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80) เป็นเชื้อแกรมลบและพบ เชื้อดื้อยาชนิด MDR ร้อยละ 58 ของเชื้อแบคทีเรียที่ตรวจพบ

ภาควิชา เภสัชกรรมปฏิบัติ สาขาวิชา เภสัชกรรมคลินิก ปีการศึกษา 2556 ลายมือชื่อนิสิต หัสผล คลังคนา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ———— ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม # # 5476227533 : MAJOR CLINICAL PHARMACY

KEYWORDS: BACTERIAL COVERAGE/SEPSIS/SUSCEPTIBILITY/EMPIRICAL ANTIMICROBIAL THERAPY/ EMERGENCY DEPARTMENT

> HASSAMANEE MALAIKANOK: BACTERIAL COVERAGE OF **EMPIRICAL** ANTIMICROBIAL THERAPY IN SEPTIC PATIENTS AT EMERGENCY DEPARTMENT, KING CHULALONGKORN MEMORIAL HOSPITAL. ADVISOR: ASST. PROF.SOMRATAL VADCHARAVIVAD, Ph.D., ATTHASIT KOMINDR, M.D., 181 pp.

Objective: To study the bacterial coverage rate of empirical antimicrobial therapy, type and antimicrobial resistant rate of bacterial pathogens in septic patients at the Emergency Department of King Chulalongkorn Memorial Hospital (KCMH).

Methods: This is a retrospective descriptive study in culture-positive septic patients admitted to the Emergency Department, KCMH between January to June 2013. The medical record and computer database were reviewed and analyzed.

Results: Of three hundred patients who were included in this study, 54% were healthcare-associated infection and 46% were community-acquired infection. Of all patients, 36% had severe sepsis and 19.7% had septic shock. Forty-three percent of these patients had bacteremia. Most of causative pathogens were Gram-negative bacteria (83.7%). Bacterial coverage rate of the empirical antimicrobial therapy was 40%. Factors influencing bacterial coverage of empirical antimicrobial were type of infection, previous exposure to antimicrobial therapy within 1 month before admitted in the Emergency Department, comorbidity of respiratory system, site of infection (urinary tract) and respiratory failure. Multidrug-resistant rate was 58%. Extensively drugresistant rate was 6.6%. Pandrug-resistant rate was 1.9%, carbapenem resistant rate was 10.5%. And fluoroquinolone resistant rate was 53.2%.

Conclusions: The bacterial coverage rate of empirical antimicrobial therapy in septic patients who admitted to the Emergency Department of KCMH was 40%. Most of the causative bacterial pathogens were Gram-negative bacteria (80%). Among isolated bacterial pathogens, 58% were multidrug-resistant.

Department: Pharmacy Practice

Field of Study: Clinical Pharmacy

Academic Year: 2013

Student's Signature Hassamanel

Advisor's Signature Borratar

Co-Advisor's Signature Akeufleur.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและสนับสนุนจากหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภญ. ดร. สมฤทัย วัชราวิวัฒน์และ นายแพทย์อรรถสิทธิ์ โคมินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา ให้ ความรู้และคำแนะนำ ตลอดจนควบคุมการวิจัยอย่างใกล้ชิดจนสิ้นสุดการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แผนกฉุกเฉิน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ อนุญาตให้ทำการศึกษาวิจัยในโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ตลอดจนให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือในการ ทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ธิติมา วัฒนวิจิตรกุล อาจารย์ ดร.ชาญกิจ พุฒิเลอพงศ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย สันติมาลีวรกุลที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย ด้วยดีมาตลอด

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาเภสัชกรรมปฏิบัติ สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่สนับสนุนทุนอุดหนุนในการทำ วิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณบิดา มารดา สามี พี่น้อง เพื่อนนิสิต ตลอดจนผู้ที่ เกี่ยวข้องทุกท่านที่คอยให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

<u>.</u>	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	
สารบัญแผนภูมิ	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
Sepsis	9
พยาธิสรีรวิทยาของ sepsis	11
เชื้อก่อโรคของผู้ป่วย sepsis	12
ตำแหน่งการติดเชื้อของผู้ป่วย sepsis	13
การรักษา sepsis ด้วยยาต้านจุลชีพ	15
ความไวของเชื้อต่อยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์	17
ผลการได้รับยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ที่สามารถครอบคลุมเชื้อก่อโรค sepsis	19
รูปแบบความไวของเชื้อต่อยาต้านจุลชีพ	21
เชื้อแบคทีเรียกลุ่ม Enterobacteriaceae ที่สร้างเอนไซม์ Extended-spectrum beta- lactamase (ESBL)	
เชื้อแบคทีเรีย methicillin-resistant <i>Staphylococcus aureus</i> (MRSA)	
เชื้อดื้อยาต้านจุลชีพหลายชนิด	
เชื้อดื้อยาต้านจุลชีพกลุ่ม carbapenem (carbapenem resistance)	
เชื้อดื้อยาต้านจุลชีพกลุ่ม fluoroquinolone (fluoroquinolone resistance)	

หน้า

ภาคผนวก ก แบบเก็บข้อมูลความครอบคลุมเชื้อแบคทีเรียของยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ใน

ภาคผนวก ข ส่วนที่ 2 ข้อมูลทางห้องปฎิบัติการ*: แรกรับ, in ER, hr. 72, day 28.......166

ภาคผนวก ค ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อก่อโรคของผู้ป่วย sepsis.......167

ภาคผนวก ง ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการทดสอบความไวของเชื้อแบคทีเรียต่อยาต้านจุลชีพ168

แหล่งการติดเชื้อ community-acquired infections และ healthcare-associated infections

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย 50

......47

		หน้า
ภาคผนวก จ	ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาผู้ป่วย sepsis	170
ภาคผนวก ฉ	ส่วนที่ 6 ผลการรักษาและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	172
ภาคผนวก ช	หนังสือรับรองโครงการวิจัยคณะกรรมการวิจัยในคน	173
ภาคผนวก ซ	หนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	174
ภาคผนวก ฌ	 รูปแบบอัตรความครอบคลุมเชื้อก่อโรคของยาต้านจุลชีพของเชื้อ 	แบคทีเรียแกรมลบ
ในผู้ป่วย sep	osis แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	175
ภาคผนวก ญ	 รูปแบบอัตรความครอบคลุมเชื้อก่อโรคของยาต้านจุลชีพของเชื้อ 	แบคทีเรียแกรม
บวกในผู้ป่วย	sepsis แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์	179
ประวัติผู้เขียนวิ	ทยานิพนธ์	181

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 Screening and confirmatory tests for ESBLs in <i>Escherichia coli, Klebsiella</i>	!
pneumoniae, Klebsiella oxytoca และ Proteus mirabilis	27
ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยที่เข้าร่วมการวิจัย จำนวน 300 ราย	63
ตารางที่ 3 โรคประจำตัวของผู้ป่วย sepsis ที่เข้ารับการรักษาที่แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาลจุฬาลง:	
	64
ตารางที่ 4 จำนวนรายการยาต้านจุลชีพที่ผู้ป่วยได้รับก่อนเข้ารับการรักษาในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา.	66
ตารางที่ 5 กลุ่มยาต้านจุลชีพที่ผู้ป่วยได้รับก่อนเข้ารับการรักษาที่แผนกฉุกเฉิน โรงพยาบาล	
จุฬาลงกรณ์ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา	66
ตารางที่ 6 ผลการตรวจร่างกายและผลทางห้องปฏิบัติการแรกรับของผู้ป่วย	67
ตารางที่ 7 ระดับความรุ นแรงของผู้ ป่วย sepsis	
ตารางที่ 8 สิ่งส่งตรวจที่มีการส่งตร [้] วจและการเพาะเชื้อให้ผลเป็นบวก	69
ตารางที่ 9 ตำแหน่งของการติดเชื้อ	70
ตารางที่ 10 จำนวนผู้ป่วยที่ติดเชื้อก่อโรคชนิดต่าง ๆ	71
ตารางที่ 11 จำนวนผู้ป่วยที่ติดเชื้อแบคทีเรียแกรมลบ	72
ตารางที่ 12 จำนวนผู้ป่วยที่ติดเชื้อแบคทีเรียแกรมบวก	
ตารางที่ 13 จำนวนเชื้อก่อโรคชนิดต่าง ๆ	75
ตารางที่ 14 จำนวนผู้ป่วยที่ติดเชื้อก่อโรคชนิดต่าง ๆ ในผู้ป่วย community-acquired infectio	ns
และ healthcare-associated infections	76
ตารางที่ 15 ระยะเวลาที่ผู้ป่วยรอรับยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ในแผนกฉุกเฉิน	77
ตารางที่ 16 ผู้ป่วย sepsis ที่ได้รับยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ครอบคลุมเชื้อก่อโรค	78
ตารางที่ 17 อัตราความครอบคลุมเชื้อก่อโรคของยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์	
ตารางที่ 18 ลักษณะของผู้ป่วยที่สามารถประเมินความครอบคลุมเชื้อก่อโรคของยาต้านจุลชีพแบ	U
คาดการณ์ได้ 210 ราย	80
ตารางที่ 19 ความครอบคลุมเชื้อก่อโรคของยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์เมื่อจำแนกตามชนิดของยา	ต้าน
จุลชีพ	85
จุลชีพ ตารางที่ 20 กลุ่มยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ที่ผู้ป่วยได้รับในแผนกฉุกเฉินและร้อยละของผู้ป่วย	
sepsis ที่ได้รับกลุ่มยาต้านจุลชีพแบบคาดการณ์ความครอบคลุมเชื้อก่อโรค	
ตารางที่ 21 จำนวนเชื้อแบคทีเรียแกรมลบที่พบในผู้ป่วย sepsis ที่เข้าการศึกษาและความครอบเ	กลุม
เตืองโลโรคของยาต้างเอลที่พบงบุคาดการณ์จำบงกตางเพื่อก่อโรคที่ตราจพบ	

ตารางที่ 22 จำนวนเชื้อแบคทีเรียแกรมบวกที่พบในผู้ป่วย sepsis ที่เข้าการศึกษาและความ

สารบัญแผนภูมิ

	ν	ใน้า
แผนภูมิที่ 1	ขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผล	56
แผนภูมิที่ 2	? จำนวนผู้ป่วยที่เข้าร่วมการวิจัย	62

